

UZASADNIENIE

Powódka E. W. domagała się zasądzenia od pozwanej W. N. na jej rzecz tytułem zachowku po ojcu J. N. kwoty 8 500,00 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia prawomocności wyroku do dnia zapłaty.

Powódka M. A. domagała się zasądzenia od pozwanej W. N. na jej rzecz tytułem zachowku po ojcu J. N. kwoty 8 500,00 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia prawomocności wyroku do dnia zapłaty.

Powódka D. K. domagała się zasądzenia od pozwanej W. N. na jej rzecz tytułem zachowku po ojcu J. N. kwoty 8 500,00 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia prawomocności wyroku do dnia zapłaty.

Pozwana W. N. uznała żądanie powódek E. W., M. A. i D. K. z tytułu należnego im zachowku po ojcu J. N. co do kwoty 2 000,00 zł dla każdej z nich i wniosła o oddalenie powództwa wytoczonego przez nie przeciwko niej w pozostałym zakresie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 23 października 2001 roku J. N. w Kancelarii Notarialnej w G. przed notariuszem G. B. sporządził testament, w którym do całości spadku po sobie powołał swoją drugą żonę W. N..

J. N. – ojciec powódek E. W., M. A. i D. K. był wyłącznym właścicielem lokalu mieszkalnego położonego w P. nr 13b/2, położonego na parterze, składającego się z dwóch pokoi, przedpokoju, kuchni, łazienki, spiżarki oraz piwnicy i budynku gospodarczego, jako pomieszczeń przynależnych o powierzchni 66,90 m⁽²⁾. Lokal ten opisany jest w księdze wieczystej nr (...) Sądu Rejonowego w G. Z własnością tego lokalu związany jest także udział wynoszący 25/100 części we współwłasności działki nr (...), objętej księgą wieczystą nr (...) Sądu Rejonowego w G. oraz we współwłasności wspólnych części budynku znajdującego się na tej działce wraz z przynależnościami.

W mieszkaniu tym J. N. zamieszkiwał wraz ze swoją drugą żoną W. N. aż do swojej śmierci. Na początku roku 2013 zdiagnozowano u niego chorobę nowotworową płuc. Pomimo podjętego leczenia choroba postępowała a J. N. wymagał w tym czasie wzmożonej opieki z uwagi na swój stan zdrowia. Jego źródłem utrzymania była emerytura wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w kwocie 1 600,00 zł miesięcznie. W listopadzie 2014 roku po ukończeniu 75 lat dodatkowo otrzymywał on dodatek pielęgnacyjny w kwocie 200,00 zł miesięcznie.

J. N. zmarł dnia 21 maja 2015 roku. Jako spadkobierców ustawowych po sobie pozostawił trzy córki z pierwszego małżeństwa - E. W., M. A. i D. K. oraz drugą żonę W. N.. J. N. nie miał innych dzieci, w tym pozamałżeńskich bądź przysposobionych. E. W., M. A. i D. K. nie odrzuciły spadku po ojcu. Nikt z jego spadkobierców ustawowych nie zrzekał się dziedziczenia po nim ani nie został uznany za niegodnego dziedziczenia.

Postanowieniem Sądu Rejonowego w G. z dnia 12 stycznia 2016 roku w sprawie I Ns 397/15 stwierdzono, iż spadek po J. N. na podstawie testamentu notarialnego z dnia 23 października 2001 roku w całości dziedziczy żona W. N..

Kwestiami związanymi z pochówkiem J. N. zajęła się jego żona W. N.. Pokryła ona koszty związane z jego pogrzebem. Pozwana W. N. poniosła także koszty związane z wykonaniem i montażem nagrobka na cmentarzu w kwocie 4 900,00 zł.

Pozwana W. N. po śmierci J. N. wykonała remont lokalu mieszkalnego, położonego w P. nr 13b/2, poprzez odświeżenie i odmalowanie ścian w dwóch pokojach oraz wymianę paneli podłogowych.

Biegły z zakresu szacowania nieruchomości A. D. określił wartość rynkową lokalu mieszkalnego położonego w P. nr 13b/2 wraz z udziałem wynoszącym 25/100 części we współwłasności działki nr (...) oraz we współwłasności wspólnych części budynku znajdującego się na tej działce wraz z przynależnościami na kwotę 63 450,00 zł.

/dowody: dokumenty k. 14 - 44, akta Sądu Rejonowego w G. I Ns 397/15, opinia biegłego A. D. k. 62 - 77 i k. 146 - 153, zeznania świadków P. W., A. M., S. R., D. P. i K. M. k.181, zeznania powódek E. W., M. A. i D. K. k. 197 oraz zeznania pozwanej W. N. k. 198 /

Sąd zważył co następuje:

Powództwo wytoczone przez E. W., M. A. i D. K. o należny im zachówek po ich ojcu J. N. co do zasady zasługuje na uwzględnienie.

Podstawę prawną rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie stanowi art. 991 § 1 k.c., zgodnie z którym zstępnym i małżonkowi, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należy się połowa wartości udziału spadkowego, który by im przypadął przy dziedziczeniu ustawowym (zachówek). Chodzi o udział spadkowy określony na podstawie przepisów art. 931 k.c. i następnych.

Prawo do zachowku służy urzeczywistnieniu obowiązków moralnych jakie spadkodawca ma względem swoich najbliższych oraz realizacji zasady, iż nikt nie może na wypadek swojej śmierci rozporządzić swoim majątkiem zupełnie dobrowolnie, z pominięciem swoich najbliższych. Instytucja zachowku spełnia zarówno funkcję umacniania rodziny jak i funkcję alimentacyjną.

Postanowieniem Sądu Rejonowego w G. z dnia 12 stycznia 2016 roku w sprawie I Ns 397/15 stwierdzono, iż spadek po J. N. na podstawie testamentu notarialnego z dnia 23 października 2001 roku w całości dziedziczy żona W. N..

W myśl przepisu art. 931 § 1 k.c. w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek, dziedziczą oni w częściach równych. Udział spadkowy przypadający małżonkowi nie może być mniejszy niż jedna czwarta całości spadku.

Bezspornym w sprawie jest, że J. N. jako spadkobierców ustawowych po sobie pozostawił trzy córki z pierwszego małżeństwa - E. W., M. A. i D. K. oraz drugą żonę W. N..

Reasumując powyższe rozważania, przy uwzględnieniu, iż żaden ze spadkobierców ustawowych J. N. nie odrzucił spadku po nim, nie zrzekł się dziedziczenia ani nie został uznany za niegodnego dziedziczenia, porządek dziedziczenia ustawowego po nim kształtuje się następująco: powódki E. W., M. A. i D. K. odziedziczyłyby po 1/4 części spadku po ojcu J. N. a pozwana W. N. odziedziczyłyby także 1/4 część spadku po mężu J. N..

W tym miejscu należy podkreślić, że wysokość należnego uprawnionemu spadkobiercy ustawowemu zachowku jest pochodną wartości spadku odziedziczonego przez spadkobiercę testamentowego, co wymaga ustalenia czystej wartości spadku.

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego stwierdzić należy, że stan czystego spadku po J. N. jest dodatni. Wartość rynkowa lokalu mieszkalnego położonego w P. nr 13b/2 wraz z udziałem wynoszącym 25/100 części we współwłasności działki nr (...) oraz we współwłasności wspólnych części budynku znajdującego się na tej działce wraz z przynależnościami, który na mocy testamentu odziedziczyła po mężu pozwana W. N. biegły określił na kwotę 63 450,00 zł. Sąd w tym zakresie w pełni podziela opinię biegłego, albowiem była ona kompleksowa, spójna, jasna i logiczna.

Sąd nie zaliczył do wartości spadku samochodu osobowego marki S. (...), bowiem pozwana W. N. wykazała, iż w dacie otwarcia spadku po J. N. nie był on już właścicielem tego samochodu.

Ustalając czystą wartość spadku za dług spadkowy należy uznać poniesione przez pozwaną W. N. koszty związane z wykonaniem i montażem nagrobka na cmentarzu w kwocie 4 900,00 zł, albowiem zwyczaj stawiania nagrobków zmarłemu jest powszechny w środowisku stron, a koszty mieszczą się w rozsądnych granicach, stąd też wydatek ten winien podlegać rozliczeniu.

Sąd nie uwzględnił przy ustalaniu czystej wartości spadku nakładów poniesionych przez pozwaną W. N. na remont lokalu mieszkalnego, położonego w P. nr 13b/2, poprzez odświeżenie i odmalowanie ścian w dwóch pokojach oraz wymianę paneli podłogowych. Remont ten został wykonany już po śmierci J. N.. Zgodnie z przepisem art. 925 k.c. spadkobierca nabywa spadek z chwilą otwarcia spadku, czyli z momentem śmierci spadkodawcy. Oznacza to, iż pozwana W. N. poniosła nakłady na remont nieruchomości stanowiącej już jej własność.

W tym stanie rzeczy żądanie wywiedzione przez pozwaną W. N. w tym zakresie nie znajduje żadnych podstaw prawnych.

Nie znalazł także Sąd podstaw do potraktowania jako długu spadkowego kwoty 15 260,00 zł wydatkowanej na leczenie J. N. w jego ostatnich latach życia. Były to koszty poniesione na dojazdy na leczenie oraz zakup leków. W ocenie Sądu w sytuacji gdy J. N. utrzymywał się z emerytury w kwocie 1 600,00 zł miesięcznie a od listopada 2014 roku dodatkowo otrzymywał dodatek pielęgnacyjny w kwocie 200,00 zł miesięcznie, to dochody te pozwalały na sfinansowanie kosztów dojazdów na leczenie oraz kosztów zakupów leków dla niego. Nie może także schodzić z pola widzenia fakt, iż pozwana W. N. jako żona prowadząca wraz z J. N. wspólne gospodarstwo domowe, jako osoba najbliższa, zobligowana była do opieki nad nim w okresie gdy wymagał on wzmożonej troski, z uwagi na swój stan zdrowia.

Pomniejszając zatem odziedziczoną przez pozwaną W. N. wartość rynkową lokalu mieszkalnym położonego w P. nr 13b/2, to jest kwotę 63 450,00 zł o dług spadkowy w kwocie 4 900,00 zł, uzyskujemy kwotę 58 550,00 zł stanowiącą substrat zachowku.

Reasumując powyższe rozważania, należy podkreślić, że mnożąc substrat zachowku to jest kwotę 58 550,00 zł przez ułamek stanowiący podstawę do obliczenia zachowku należnego powódkom E. W., M. A. i D. K. to jest 1/4 uzyskujemy kwotę 14 637,50 zł stanowiącą należny im udział spadkowy w dziedziczeniu ustawowym. Zatem skoro zachówek stanowi połowę wartości tego udziału spadkowego to należna na rzecz powódek E. W., M. A. i D. K. kwota zachowku wynosi kwotę 7 318,75 zł, na rzecz każdej z nich.

Dlatego też w oparciu o przepis art. 991 k.c. Sąd zasądził od pozwanej W. N. na rzecz powódek E. W., M. A. i D. K. tytułem należnego im zachowku po ojcu J. N. kwotę 7 318,75 zł, dla każdej z nich, wymagalną z dniem prawomocności niniejszego wyroku z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wymagalności do dnia zapłaty, w przypadku opóźnienia w płatności świadczenia.

Ustawowe odsetki za opóźnienie od zasądzonych kwot tytułem należnych zachowków zasądził Sąd na podstawie przepisu art. 481 k.c., zgodnie z żądaniem pozwu.

Sąd oddalił zgłoszone przez powódki E. W., M. A. i D. K. roszczenia, ponad zasądzone w wyroku kwoty zachowków, uznając je za wygórowane.

Rozstrzygnięcie w zakresie kosztów postępowania, którymi Sąd w całości obciążył pozwaną W. N., uzasadnione jest treścią przepisów art. 100 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. Zasądzona na rzecz powódek E. W., M. A. i D. K. od pozwanej W. N. kwota 1 098,00 zł stanowi zwrot wyłożonej przez powódki opłaty sądowej, należnej od zasądzonych kwot zachowków.